

Kijkwijzer beeldende kunst

Wat zie je?

Is het werk figuratief of abstract?

Een kunstwerk waarin de voorstelling herkenbaar is noemen we figuratief. Het is logisch dat in dat geval de voorstelling ons op weg helpt naar de betekenis van het werk. In een abstract werk bedenkt de kunstenaar eigen vormen en eigen kleuren.

- Figuratief: Beschrijf de voorstelling.
- Geäbstraheerd: Beschrijf de voorstelling en wijze van abstractie.
- Abstract: Beschrijf wat je ziet.

Welke beeldaspecten vallen op? Kies een of meer opties.

- Kleurgebruik
- Compositie
- (suggestie van) ruimte en/of plasticiteit
- (suggestie van) beweging
- Verwerking licht
- Afmeting/kader

Word je aandacht getrokken naar een bepaald punt?

Vaak helpt het stil te staan bij zaken die het eerst opvallen. Hoe heeft de kunstenaar dat bereikt en waarom wil hij dat onderdeel van zijn werk accentueren? Bij patroonachtige schilderijen, waar naar geen enkele plek aandacht wordt getrokken, spreek je van een 'overall-compositie'.

- Aandacht richt zich op een punt. Hoe? Waardoor?
- Aandacht wordt niet naar een punt getrokken
- Er is sprake van een allesomvattende compositie

Is de ruimte of omgeving waarin het werk is te zien van belang?

Vaak speelt de ruimte waarin het werk te zien of geëxposeerd is een rol in de betekenis van het kunstwerk. Dit geldt zeker voor kunstwerken die voor een bepaalde ruimte - al dan niet in opdracht - gemaakt zijn. De expositiewijze en de combinatie van kunstwerken die daardoor ontstaat, beïnvloedt ook de betekenis. Een sokkel of een lijst stimuleert de concentratie op het werk, geïsoleerd van zijn omgeving. Het ontbreken van een sokkel doet het beeldhouwwerk opgaan in de omgeving.

- Werk verbonden met omgeving; omschrijf relatie werk-omgeving.
- (reproductie) niet te beoordelen

- Omgeving speelt geen rol

Werkwijze

Welke technieken en materialen heeft de kunstenaar gebruikt?

Eik materiaal heeft specifieke eigenschappen. Bij expressief materiaalgebruik blijven die eigenschappen zichtbaar, evenals sporen van de manier waarop de kunstenaar heeft gewerkt. Een dergelijke werkwijze speelt een rol in de uiteindelijke betekenis van het kunstwerk. Een kunstenaar kan ook nastreven om de materiaaleigenschappen en het 'handschrift' onzichtbaar te maken. Het kunstwerk krijgt dan een minder persoonlijk, objectiever karakter. Noem in het verslag het gebruikte materiaal.

- Expressief materiaalgebruik (omschrijf de werkwijze)
- Op een ongebruikelijke manier; beschrijf het uitzonderlijke karakter.
- Materiaalgebruik zonder persoonlijke expressie

Welke rol speelt de waarneming van de werkelijkheid bij de kunstenaar?

Goed kijken en tekenen wat je ziet heet 'tekenen naar de waarneming'. Tot in de negentiende eeuw werd tekenen naar de waarneming gezien als voorstudie voor het echte grote werk. De impressionisten maken het kijken tot het enige onderwerp. In deze eeuw is er vaak geen verband meer tussen wat de kunstenaar gezien heeft en wat het kunstwerk ons laat zien.

- Waarneming staat centraal Omschrijf de zienswijze
- Naast waarneming ook fantasie Wat is niet gezien maar bedacht?
- Alleen maar fantasie of abstract.

Inhoud

Levert de titel een aanwijzing voor de interpretatie?

De titel helpt ons vaak op weg naar de betekenis van een kunstwerk. De titel kan verwijzen naar de voorstelling of het verhaal achter de voorstelling. Een titel kan het werk verklaren, maar kan ook vragen oproepen. De surrealisten gebruiken bewust vreemde titels om onze fantasie te prikkelen. Met een titel als 'compositie' bereikt de kunstenaar juist het tegendeel.

- Zonder titel
- Titel verklaart werk
- Titel voegt iets toe Wat voegt de titel toe?

Verwijst het werk naar bekende verhalen? Bijbel? Mythologie?

Eeuwenlang hebben kunstenaars verhalen verbeeld uit de Bijbel, mythologie, historie of literatuur. Soms wordt daarbij gebruik gemaakt van meer of minder bekende symboliek. We spreken dan van historiestuk. Om de betekenis van zo'n werk te achterhalen moet je iets weten van het verhaal of van de symbolen. Wordt het dagelijkse leven weergegeven, dan spreken we van genrestuk. In de kunst vanaf ca. 1850 speelt de eigen interpretatie van de kunstenaar op het verhaal een grotere rol dan een getrouwe weergave van het verhaal.

- (getrouwe) illustratie van het verhaal. Welk soort verhaal? Vertel!
- (eigen) interpretatie van het verhaal. Welke interpretatie? Welk verhaal?
- Inhoud staat los van bekende verhalen, vertelt eigen verhaal.

Betekenis

Wat is de betekenis van het werk? Kies één of meer opties.

Werk bedoeld als illustratie: belangrijkste doel is een verhaal of gebeurtenis goed weer te geven. De stellingname van de kunstenaar is ondergeschikt. Werk bedoeld als provocatie: niet zelden is het doel van moderne kunst het publiek flink wakker te schudden en discussie uit te lokken. Werk bedoeld als decoratie: kunst om van te genieten. Om mooi te vinden zonder verdere bijbedoelingen. Werk roept op tot (eigen) interpretatie: het kunstwerk roept veel vragen op. Het publiek moet actief meedenken en een eigen betekenis geven aan het werk.

- Zichtbare werkelijkheid is het onderwerp
- Bedoeld als illustratie
- Werk roept op tot concentratie/meditatie
- Maatschappelijke werkelijkheid is onderwerp
- Werk bedoeld als provocatie
- Werk roept op tot (eigen) interpretatie
- (prive) leven kunstenaar is onderwerp
- Werk bedoeld als decoratie
- Werk roept emotie
-